

РОМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.133.1'01

Ал Касем В. Ю.

Київський національний лінгвістичний університет

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ЛІТЕРНИХ ЗНАКІВ СЕРЕДНЬОФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ XIV – XV СТ. В ІДЕОГРАФІЧНОМУ АСПЕКТІ

Стаття присвячена дослідженню еволюції системи літерних знаків середньофранцузької мови XIV – XV ст. в ідеографічному аспекті. У представленій роботі проведено фонетико-графічний аналіз ідеографічних комплексів, за допомогою якого встановлено ідеографічний інвентар середньофранцузької мови. Виявлено функціональні навантаження та характеристики літерних одиниць французької графіки й орфографії в ідеографічному аспекті. Визначено особливості еволюційного розвитку літерних графічних комплексів середньофранцузької мови в ідеографічному аспекті. Установлено основні графічні засоби для фіксації літер-ідеограм на письмі протягом становлення фонетико-графічної системи французької мови.

Ключові слова: ідеографія, ідеограма, логографія, логограма, морфограма, ієрогліф, літерний знак.

Постановка проблеми. Система письма середньофранцузької мови характеризувалася постійною зміною складу знаків. Потреба прискорити розвиток письма й можливість передавати складніші за змістом і довші за розміром написання зумовили схематизацію зображень, перетворення їх на умовні літерні знаки. Таким чином, у процесі еволюції французька мова зазнала значних змін у фонографічному й ідеографічному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим дослідженням ідеографічних особливостей літерних знаків середньофранцузької графіки займалися як вітчизняні, так і зарубіжні лінгвісти (Н. О. Катагощина, М. В. Сергієвський, А. Доза, В. Г. Гак, Г. Г. Крючков, Л. В. Сидельникова, N. Catach), розроблення яких дають нам можливість дослідити еволюцію ідеографічного розвитку французької мови XIV – XV ст. Актуальність представленого дослідження зумовлює відсутність у вітчизняних і зарубіжних напрацюваннях комплексного аналізу причин і результатів якісних і кількісних змін у складі графічної й орфографічної систем середньофранцузької мови.

Постановка завдання. Мета роботи полягає в дослідженні еволюції системи літерних зна-

ків середньофранцузької мови в ідеографічному аспекті. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань, як установлення ідеографічного інвентарю середньофранцузької мови, виявлення функціональних навантажень літерних одиниць французької графіки й орфографії в ідеографічному аспекті. Об'єктом роботи є ідеографічна система (літери-ідеограми), а предметом дослідження є саме ідеографічні особливості літерних знаків середньофранцузької орфографії.

Виклад основного матеріалу. У зазначеному дослідженні під *ідеографією* чи *логографією* ми розуміємо певний вид письма, який використовує графічні знаки – ідеограми (літерні), що можуть позначати поняття (логограми), слова, значимі частини мови (морфограми) [3, с. 40]. Основною одиницею ідеографії є *ідеограма* – неподільний умовний писемний знак лінгвопрагматичного та комунікативного характеру, який відображає лексико-семантичні, граматичні й експресивні характеристики мови [6, с. 303]. Ідеограма не обов'язково має нагадувати про якийсь предмет своєю схожістю з ним, вона може бути умовним знаком слова, який позначає суть слова, його зміст.

Відповідно до того, яке інформаційне наванта-

ження несе в собі ідеограма, літерні знаки можна поділити на *морфограми* – графічні знаки, що передають певну лексичну чи граматичну інформацію та можуть бути дієслівними чи лексичними морфограмами; *логограми* – графічні літерні знаки, які несуть у собі семантичну інформацію та розрізняють на письмі омофонічні написання; *ієрогліф* – умовний знак, який складається з декількох простих знаків, поєднаних у єдиний графічний комплекс [6, с. 303]. Представлена класифікація базується на роботах таких науковців, як Г. Г. Крючков та О. О. Сидельникова. Пропонуємо розглянути подану систему еволюції літерних знаків середньофранцузьких написань у такому вигляді.

Морфограми. Дослідження текстів французької мови XIV – XV ст. допомогло нам виокремити такі морфограми. У представленому **монографі é** знак акут слугував графічним показником дієприкметників минулого часу (*esté, chargé, demandé, l'ay reffulé, retourné, tourné, esté*) і вживався під час створення відмінкової форми 2-ї особи множини [6, с. 322–323]: *vous compreterés, loiés, amés*. Монограф **é** фіксувався в кінці іменників жіночого роду, які позначали абстрактні поняття: *cité, iniquité, biauté, pité, volonté, loiaulté*. **Монограф е** в дієсловах відображав закінчення 1-ї особи однини I дієвідміни теперішнього часу [5, с. 113]: *je porte; je jure*. Зазначений монограф **е** фіксувався в кінці слів для позначення жіночого роду дієслів однини та множини минулого часу: *armée, redoubtée, donnée, rebellée, taillées, demourées, esgarées, violées*. Зафіксований у деяких прислівниках і прикметниках середньофранцузької мови **монограф l** виконує суто етимологічну функцію, оскільки бере свій початок від латинської мови. Згодом у сучасній французькій мові літера **l** більше не вживалася в таких прислівниках і прикметниках: *mieux* – від лат. *melius* > *melz* > *mieux* > *mieux, doulz*. Також представлена графема відновлюється в закінченнях множин деяких прикметників та іменників середньофранцузької мови, що пов'язано з етимологічним походженням слів: *chevaux, vaisseaux, appareaux, nouveaux* – від лат. *nouvus* > *nouvellus* > *nouveaux* > *nouveau*. У середньофранцузькій графіці відбувається укорінення морфологічного принципу написань. Таким чином, **монограф s** починає вживатися у формі 1-ї особи однини теперішнього часу дійсного способу дієслів II – IV дієвідмін, здебільшого за аналогічним відмінюванням типу *je finis* [6, с. 306]: *je dis* – від лат. *dicere* > *dis* > *dire, je pris, despris, je me rens, je pers*.

Також представлена графема має своєрідне написання присвійних прикметників *votre, notre*, що свідчить про їх етимологічне підґрунтя: *vostre* – від лат. *voster* > *vostre* > *votre*; *nostre* – від лат. *nos-ter* > *nostre* > *notre*. Монограф **s** відображається в дієсловах майбутнього часу, указує на 2-у особу однини: *tu feras*. Графема **s** фіксує множини різних частин мови, зокрема іменників, займенників і прикметників: *tous les jours, toutes, bonnes, belles, douces, plaisans, gracieuses, courtoises, jointures, nulles, aventures, cures, amours, savoureuses, pures, desloiales, pointures, mesdisans, princes, eschas*. **Монограф t** у зазначений період виконував передусім морфологічну функцію в дієсловах 3-ї особи однини II – IV дієвідмін [6, с. 307]: *il vit, ravit, vuet, vint, convint*. У ході аналізу французьких написань було відмічене використання морфеми **t** в дієсловах 1-ї особи однини: *je mort*. **Монограф x** виступав графічним маркером множини іменників, прикметників, числівників і злитого означеного артикля [6, с. 308]: *dououreux, sangloux, piteux, aireux, aux, plureux, maleüreux, fructueux, vertueux, vigoureux, aventureux, amoureux*. **Монограф z** характеризує множини різних частин мови: іменників, займенників, прикметників, числівників. Таке явище показує, що графема **z** і **s** були графічними синонімами, оскільки виконували однакові функції, тобто виступали в ролі морфограми, фіксуючи відмінкові флексії та множини різних частин мови, наприклад: *moz, faiz, beaulz, ditz, acouardiz, ilz, estatz, metz, pugniz, escriptz*. **Диграф ai** у середньофранцузький період був аналогом диграфа **ay** й виконував ідентичні граматичні функції: фіксував відмінкову форму 1-ї особи однини дієслова *avoir*: *ayez*; відображав 1-у особу однини минулого часу дійсного способу в закінченнях дієслів: *je ai perdoie*; передавав відмінкове закінчення 1-ї особи однини майбутнього часу дійсного способу: *deffendrai, verrai, garderai*. **Диграф au** використовувався під час формування множини деяких іменників, які в однині мали закінчення *-al, -il, -lle*, наприклад: *chevaux (cheval); appareaux (appareil); nouveaux (nouvelle); vaisseaux (vaisselle)*. Зазначений диграф у середньофранцузькій мові також використовується як показник графічної форми злитого означеного артикля в однині та множині: *au disner, aux autres*. **Диграф ay** був синонімічним до графічного комплексу **ai** й виконував декілька граматичних функцій: передавав відмінкову форму 1-ї особи однини дієслова *avoir*: *je l'ay ainsi fait*; відображав 1-у особу однини минулого часу дійсного способу в закінченнях дієслів: *sçay, apensay, avansay*,

eslongnay, agelongnay, plaindray; фіксував відмінкове закінчення 1-ї особи однини майбутнього часу дійсного способу: *nauray, congnoistray, amerau, tendray*. У ході аналізу написань середньофранцузької літератури було відмічено **диграф ee**, який мав на меті передати граматичну форму жіночої особи однини, наприклад: *menee, fumee, esplouree, fondee, nommee, donnee*. Представлений **диграф em** був лексичною морфограмою й виступав у ролі дієслівного префікса, що утворився від латинського *-im*: *empesche* – від лат. *impedicare* > *empesche* > *empêcher*; *empreinte* – від лат. *imprêtere* > *empreinte* > *empreindre*; *empire* – від лат. *imperium* > *empirie* > *empire*; *emploie* – від лат. *implicare* > *empleier* > *employer*; *embassadeurs* – від італ. *imbasemento* > *embaser* > *embassadeur*; *empetreront* – від лат. *impastoriare* > *enpaistrer* > *empetrer* > *empêtrer*. Так само, як і попередній графічний комплекс, **диграф en** також отримує статус морфограми, оскільки виступає префіксом багатьох середньофранцузьких дієслів: *enflambé* – від лат. *inflammare* > *enflambé* > *enflammer*; *entieres* – від лат. *integer* > *entiere* > *entier*; *entendoit* – від лат. *intendêre* > *entendre*; *enfantçon* – від лат. *infantio* > *infantione (m)* > *enfantçon*; *envoia* – від лат. *inviare* > *enveier* > *envoi* > *envoyer*; *encloüre* – від лат. *inclaudere* > *includere* > *encloüre* > *enclore*; *endure* – від лат. *indurare* > *endurer*. У французькій мові XIV – XV ст. було зафіксовано декілька написань із диграфом **en**, який, імовірно, фіксував відмінкові закінчення 3-ї особи однини дійсного способу деяких дієслів: *puent, tuent*. У ході дослідження середньофранцузьких текстів було виявлено декілька написань із **диграфами im** та **in**, які все ж таки зберегли у своїй орфографії латинський префікс *-im* та *-in*: *impression* – від лат. *impressio* > *impression*; *immortel* – від лат. *immortalis* > *immortel*; *invisible* – від лат. *invisibilis* > *invisible*; *inconveniant* – від лат. *inconveniens* > *inconveniant* > *inconveniant*. У французькій мові XIV – XV ст. було зафіксовано старофранцузькі написання з **диграфом eü** у відмінкових закінченнях *Participe passé*, які мали фонографічні властивості, що свідчить про етимологічний вплив на середньофранцузьку графіку: *peüst* – від лат. *pavor* > *poür* > *peüst* > *peur*; *heüst* – від лат. *agurium* > *eür* > *heüst* > *heur*; *sceü*, *sceüst*; *neüst*; *perceüst*; *creüst*. Монограф **e** у сполученні з графемою **z** утворює **диграф ez**, який фіксує відмінникові форми дієслів 2-ї особи множини теперішнього, майбутнього часів та імперфекта дійсного способу [6, с. 312]: *pourriez, tendrez, voulez, honourez, gardez, soiez, tenez,*

trespassez, amez, amiez, servez, baladez, ferez, ostez. **Диграф oi** у середньофранцузькій графіці являє собою морфограму, оскільки характеризує дієслівні флексії імперфекта дійсного способу та теперішнього часу умовного способу, які вимовлялися як [e] [6, с. 312]: *joie, soie, drois, endrois, estoit, avoit, lisoit, disoit, voit, sambloit, moroit*. Також **диграф oi** був зафіксований у дієсловах майбутнього часу й показував 3-ю особу однини: *trouveroit, esprouveroit, diffameroit, pourroit, diroit*. **Диграф ou** передавав відмінкові закінчення однини дієслів типу *devoir*: *doy, croy*. Як засвідчують приклади середньофранцузької графіки, мова зберігала написання з диграфом **ou**, оскільки літери **y** й **i** були синонімічними та взаємозамінними [6, с. 312]: *foy, toy, soy, moy*. **Диграф ui** фіксував відмінкові закінчення 1-ї особи однини дієслова *être* і 3-ї особи однини дієслів типу *cuire*: *je suis, m'anuit, cuit, destruit, conduit, duit, vuit*. **Диграф un** являє собою неозначений артикль чоловічого роду однини, який походить від латинського числівника «один», що збереглося й до сьогодні. Представлена морфограма **un** у поєднанні з кінцевим **e** утворює форму неозначеного артикля жіночого роду: *de personnes estre en une unité tous d'un acort et d'un ferme courage; un cotelle; une pomme*. **Диграф uy** фіксував відмінкові закінчення деяких дієслів теперішнього часу дійсного способу: *fuys, escuyers, deduyt, m'annuye*. Починаючи із середньофранцузького періоду представлена графема маркує графічну форму особового прислівника 3-ї особи однини [6, с. 314]: *luu*. У текстах французької літератури XIV – XV ст. досить часто трапляється написання з подвоєною літерою (**диграфом ff**), що свідчить про етимологічне відновлення графіки слів: *affine, deffine, deffermer, meffait, souffrance* – від лат. *souffere* > *souffrir* > *souffrance* > *souffrir*. **Диграф ll** почав виступати показником жіночого роду прикметників, займенників, деяких іменників і дієслів: *conseille, nulle, merveille, chappelle, vaille, paille, faille, aille, pareille, pucelle, nouvelle, s'orgueille, m'appareille*. У середньофранцузький період певна кількість графем виступала в ролі морфограми. Під час дослідження функціональних ознак **диграфа nn** було визначено, що в цьому періоді він починає маркувати в написаннях різні граматичні явища, такі, як закінчення 3-ї особи множини дієслів (типу *venir, tenir, prendre*) і жіночий рід прикметників; також подвоєння **nn** відбувається під час формування деяких прислівників: *année/an, veinnent, terrienne, celestienne, enciennement, certeinnement, tiennent*. **Диграф rr** вико-

нує морфографічну функцію, тобто відображає дієслівні форми майбутнього часу дійсного способу та дієслівні флексії умовного способу [6, с. 351]: *verra, verront, pourray, porras, pourroit, porroient*. У ході аналізу середньофранцузьких текстів було відмічено, що парадигма написань із **диграфом ss** досить збільшилася: по-перше, у процесі еволюції латинського суфікса *-ese-*, який трансформувався в середньофранцузькій мові у відповідний суфікс *-esse-* (*noblesse* – від лат. *nobilis* > *nobilece* > *noblesse*; *fortresse* – від лат. *fortaricea* > *forterece* > *fortresse*); по-друге, подвоєння було спричинене появою нових дієслівних форм однини й множини умовного способу дієслова *faire* і деяких інших дієслів (*fusse, fussent, deüsses, pelisses, eusses*); по-третє, утворення іменників і прикметників жіночого роду (*princesse, richesses, tristesse, maistresse, prouesse, juvenesse, vesquisse, promesse*). Як показує дослідження середньофранцузьких літературних пам'яток, кількість написань із **диграфом tt** значно збільшилась у зв'язку зі словотвірними змінами та появою зменшувального пестливого суфікса *-ette-*, який також указував на жіночий рід однини та множини різних частин мови: *chanfonnette, herbette, freschelette, saiette, flourettes, pucelettes, languettement, droite, compaignettes, violettes, regraitte, nouvelette, simplette, doucette, palette*. Диграф **tt** також виступав графічним показником низки дієслів типу *maître*, наприклад: *mette, desmette*. Зазначений подвоєний комплекс **tt** фіксував утворення нової форми 2-ї особи множини дієслова *faire* і деяких інших дієслів 3-ї особи множини теперішнього часу дійсного способу: *faittes*. **Триграф ein** указував на III відміну однини дієслів типу *teindre, vendre, plaindre, peinture* й ін.: *teinte, veint, enseinte, pleint, meintes, peinte*. У ході аналізу середньофранцузьких текстів було відмічено мінімальну кількість написань із **триграфом eue**, який відображав фонетичні особливості відмінкових форм деяких дієслів і, імовірно, фіксував лабіалізований звук [ö] [6, с. 316]: *esleue*. **Триграф ian** був зафіксований лише в декількох написаннях і фіксував відмінкові закінчення 3-ї особи однини теперішнього часу дієслова *nier* і похідного прикметника *inconvenient* від дієслова *inconvenir*: *niant, inconveniant* – від лат. *inconveniens* > *inconvenient* > *inconvenient*. У середньофранцузькій період також нетрадиційним було написання іменника *beauté*, судячи з його латинського відображення, можна припустити, що **триграф iau** має етимологічне походження: *biauté* – від лат. *bellitas* > *biauté* > *beauté*. **Триграф ien** фіксував форму 3-ї відміни

однини дієслів типу *tenir, venir*: *tien, vient, couvient*. Починаючи з епохи Середньовіччя **триграф ngn** починає транслювати форму 3-ї особи однини умовного способу дієслів типу *tenir, venir*, а також видозмінювати за аналогією деякі інші дієслова: *tiengne, viengne, maintiengne, souviengne, compaignne, grifaingne, remaingne, prengne*.

Логограми. Окрему ланку середньофранцузьких літерних знаків становлять логограми або логографи. У ході аналізу літературних пам'яток середньофранцузького періоду було зафіксовано несистемне використання **монографа à**, який виконував насамперед идеографічну функцію для розмежування омофонів. Таким чином, літерний знак показував відмінність між означеним артиклем (*la*) і прислівником місця *là*, а також дієсловом *avoir* (*a*) у третій особі однини та прийменником *à* [6, с. 317]: *Et véés ci et là nos enemys / Que par la grande desloialt; Chaundos fut à terre abatus / Or as response a ta demande*. У французькій мові XIV – XV ст. **диграф ou** був спеціально маркований гравісом для того, щоб розрізнити омографи – прислівник *où* і сполучник *ou*: *Où pour le present je vous voy / Ou prieres d'aucun prince ou d'aucun*. **Триграф ung** у французькій мові XIV – XV ст. використовувався у формі неозначеного артикля однини, що надавало йому статусу морфограми. Також триграф **ung** застосовувався як відокремлювач різних частин мови, які мали однакову графічну форму, а саме форму неозначеного артикля *un* чоловічого роду однини та числівника *un* – один [6, с. 316], наприклад: *Ung grant tas de veielles commeres*.

Експресивні графеми. Представлені нижче идеограми несли в собі експресивну властивість літерного знака, яку автори використовували для емоційного та стилістичного забарвлення графіки й орфографії, що теж мало безпосередній вплив на адресата та на його емоційну сферу. Починаючи із середньофранцузького періоду багато написань використовували **монограф у** як синонім графеми **i**, що має декоративну функцію, а також для експресивного забарвлення слова: *y, ny, ty, soucy, envye, amys, endormy, ennemy, lyesse/liesse, Pymalion, Mydos/Midos*. У процесі дослідження французьких літературних текстів XIV – XV ст. у творах деяких авторів було зафіксовано дуже цікавий літерний знак – **монограф с**, який використовувався як спеціальний орнаментний знак **с** замість графеми **c** [6, с. 319]: *poincture, saints, faittes, correction, deftruction, docteur en medecine*. У середньофранцузькій мові фіксується цікаве написання дієслова *savoir* із використанням **монографа с**:

sçavez, sçeust – від лат. *sapere* > *savéir* > *sçavez* > *savez*; *ençaintc* – від лат. *inquantum* > *enquant* > *encant* > *ençaintc* > *encan*; *souspeçon* – від лат. *suspicio* > *suspecenos* > *sospeçon* > *sopeçon* > *souspeçon* > *sourpeçon*. У цьому разі, судячи з етимології слова, монограф *ç* виконує лише ідеографічну функцію для підкреслення експресивного навантаження змісту слова. Тому ми вважаємо, що автор таким чином хотів надати сильнішого понятійного значення слову: *doulçour* – від лат. *dolorem* > *dulor* > *doulçour* > *douleur*; *pieça, maleiçon*. Починаючи зі старофранцузького періоду графема *h* почала вимовлятися як гортанний [h]. Варто відзначити, що деякі написання з літерним знаком *h* на початку слова не мали етимологічного походження, що вказує на експресивну функцію монографа *h*, а отже, він був ідеограмою [6, с. 320]: *haut* – від лат. *altus* > *halt* > *haut*; *haguenee* – від лат. *eiguenot* > *haguenee* > *huguenot*; *trahyson* – від лат. *tradere* > *traïson* > *traïr* > *trahison* > *trahir*; *herbis* – від лат. *herba* > *erbe* > *herba*. *Ä, ë, ï, ÿ, ü*. Представлені монографи *ä, ë, ï, ÿ* та *ü* виконували насамперед ідеографічну функцію, оскільки трема над літерою використовувалась авторами середньофранцузького періоду для надання слову більш декоративно-експресивної форми, наприклад: *äourer, Voëce, Misaël, Ceÿs/Ceïs, Morpheüs, Orpheüs, troïllus*. Зазначений орнаментний знак (монограф) *f* був дуже розповсюджений у середньофранцузькій графіці та був подібний до літери *f* і використовувався для позначення літери *s*:

(*fouvient, fçeu, est, blafme, chanfonnette, princeffe, refume, grievve*). У середньофранцузькій графіці деякі автори використовували монограф *v* замість літери *u*, уживаючи неозначений артикль, скоріше за все, для того, щоб відрізнити на письмі форму артикля від форми числівника (*один*), які були ідентичними, наприклад: (*Vng petite ruiffellet raffoit*). Диграфи *aa, ee й oo* виконували фонографічну функцію для чіткої передачі звуків мовлення й ідеографічну – для надання слову певної графічної форми [6, с. 321]: *faame, priveement, pooit estre*. У середньофранцузький період досить широко використовувався супраграфемний знак трема на літерою *y* (диграфи *oy та ÿn*), що давало можливість авторам виокремити свій власний стиль письма та надати слову експресивності: *oy, Moÿse, roÿne*.

У середньофранцузькій графіці до ієрогліфічних написань можна віднести монограф *&*. Представлений орнаментний знак *&* використовувався для передачі сполучника *et*, а отже, виступав у якості ієрогліфа, наприклад: *A tout ces proces & fon fac / L'autre la prife & la fortune*.

Висновки і пропозиції. Поява в середньофранцузькій мові таких ідеограм, як монограми, логограми й ієрогліфи дала можливість розмежувати омофони та виявити окремі граматичні засоби, що сприяли появі нових слів та ідеографічних явищ. Представлене дослідження відкриває перспективу подальших наукових розвідок, зокрема вивчення функціональних особливостей літери-символу.

Список літератури:

1. Дoblhofer Э. История письма. Эволюция письменности от Древнего Египта до наших дней / пер. с нем. Г. М. Бауэра, И. М. Дунаевской. М.: ЭКСМО, 2002. 400 с.
2. Доза А. История французского языка / пер. с франц. Е. Н. Шор. М.: Изд-во иностр. лит., 2003. 471 с.
3. Єрмоленко Л. Ю. Піктографічні та ідеографічні знаки у сучасній французькій мові. К.: Вид. Карпенко В. М., 2005. 220 с.
4. Сергиевский М. В. История французского. М.: Учпедгиз, 1938. 295 с.
5. Сидельникова Л. В. Фонографія та ідеографія французького письма XIX – початку XXI століття: монографія. К.: КНЛУ, 2012. 512 с.

ЭВОЛЮЦИЯ СИСТЕМЫ БУКВЕННЫХ ЗНАКОВ СРЕДНЕФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА XIV – XV ВВ. В ИДЕОГРАФИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ

Статья посвящена исследованию эволюции системы буквенных знаков среднефранцузского языка XIV – XV вв. в идеографическом аспекте. В представленной работе проведен фонетико-графический анализ идеографических комплексов, с помощью которого установлен идеографический инвентарь среднефранцузского языка. Выявлены функциональные нагрузки и характеристики буквенных единиц французской графики и орфографии в идеографическом аспекте. Определены особенности эволюционного развития буквенных графических комплексов среднефранцузского языка в идеографическом аспекте. Установлены основные графические средства для фиксации букв-идеограмм на письме в течение становления фонетико-графической системы французского языка.

Ключевые слова: идеография, идеограмма, логография, логограмма, морфограмма, иероглиф, буквенный знак.

EVOLUTION OF THE SYSTEM OF ALPHABETIC SIGNS OF THE MIDDLE-FRENCH LANGUAGE IN 14th – 15th CENTURIES IN THE IDEOGRAPHIC ASPECT

The article is devoted to the study of the evolution of the system of alphabetic signs in the Middle French language of the 14th – 15th centuries in the ideographic aspect. In the presented work, a phonetic-graphic analysis of ideographic complexes was carried out and with its help was established an ideographic inventory of the Middle French language. Functional loads and characteristics of letter units of French graphics and spelling in the ideographic aspect are revealed. Specific features of the evolutionary development of alphabetic graphical complexes of the Middle French language in the ideographic aspect are determined. The basic graphic means for fixing letters-ideograms on the letter during the formation of the phonetics-graphic system of the French language are established.

Key words: *ideograph, ideogram, logography, logogram, morphogram, hieroglyph, alphabetic sing.*